

DE ZEUMER

Heemkunde vereniging

1995-4

**MAAS
EN
SWALMDAL**

Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen
Postbus 4643
5953 ZG Reuver

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen als werkgebied. De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer - van den Assem

Redactie-adres: Paulus Potterstraat 5
5953 JG Reuver

Bezorgers: Beesel:
Jan Geerlings

Swalmen:
Arie de Wit

Reuver:
Lambert Niemans

Belfeld:
Twan Ernst

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor f 32,50 per jaar.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma eerste halfjaar 1996	3
Bestuursmededelingen	4
Oude Zeumers	8
Reuver vijftig jaar geleden	9
Reuvers naamddicht	10
Nieuwe aanwinsten bibliotheek	12
Pas verschenen	15
Een papieren erfenis (vervolg 2)	16
Splitsing Harmonie en Schutterij Beesel	21
Belfeld 100 jaar geleden	22
Kesjtaanjele rape	23
Archeologie	24
Zomaar een bidprentje (1)	27
Officialaat Bisdom Roermond	28

Van de redactie

Met ingang van deze Zeumer een tweetal nieuwe vaste rubrieken.

Allereerst hebben we een oud voornemen om meer (en regelmatig!) aandacht aan het dialect te besteden, opgepakt. In het verleden zijn er namelijk door de vereniging een aantal dialectcursussen gegeven, waarbij ter afsluiting door de deelnemers een stukje in het dialect werd geschreven. Een aantal van deze stukjes zullen we, uiteraard na verkregen toestemming van de auteurs, in de Zeumer opnemen.

Daarnaast heeft de redactie het een goed idee gevonden om elke Zeumer aan één van de bidprentjes uit de inmiddels ca. 6000 stuks tellende collectie van de vereniging, speciale aandacht te besteden. Met name zal daarbij gekozen worden voor bijzondere bidprentjes, markante personen en herinneringen aan bepaalde sterfdagen.

Overigens: mocht U zich geroepen voelen een bijdrage te leveren, misschien wel naar aanleiding van bovenstaande, of op een van de artikelen te reageren, U weet het adres!

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer (96-1) s.v.p. inleveren vóór 1 februari.

Zeumer 96-1 zal eind maart verschijnen. Zeumer 96-2 medio juni.

Programma eerste halfjaar 1996

- 15 jan. Kontaktmiddag genealogie verzorgd door enkele leden van onze vereniging in de verenigingsruimte.
- 26 feb. Jaarvergadering in de verenigingsruimte met na afloop: video in kleur uit de vijftiger jaren van de Sacramentsprocessie te Asselt (dhr. Bär).
- 18 mrt. Dialezing door stadsgids VVV-Roermond met een wandeling langs de historische panden in de binnenstad.
- 23 apr. Middagexcursie naar Roermond samen met de LGOG-kring Venlo en een rondleiding o.l.v. een stadsgids VVV.
- 5 mei Voorjaarswandeling samen met het IVN.
- 30 juni Busexcursie naar 's-Hertogenbosch en kasteel Ammersoyen.

Deze agenda is bij lange na niet compleet, maar we houden U d.m.v. onze periodiek op de hoogte.

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Bestuursmededelingen

Gemeentelijke monumenten in de gemeente Beesel.

In 1992 heeft de gemeente Beesel de Gemeentelijke Monumentennota vastgesteld. De decentralisatie van de monumentenzorg en de noodzakelijke aanvulling op het provinciaal- en rijksmonumentenbeleid, maakten dit noodzakelijk. In de afgelopen jaren is in dit kader gewerkt aan het in kaart brengen van de gemeentelijke monumenten. Niet alleen oude gebouwen, bijzondere gebouwen, maar ook wegkruisen en bijvoorbeeld kapelletjes en andere kleine monumenten zijn opgenomen in deze lijst, die bestaat uit ruim 60 mogelijke gemeentelijke monumenten. De zeldzaamheidswaarde, het architectuurhistorisch belang, de cultuurhistorische waarde en de gaafheid van het gebouw zijn enkele van de gebruikte criteria.

Aan de hand van deze concept-lijst wordt binnenkort een definitieve lijst met gemeentelijke monumenten opgesteld. Na een informatieavond op 13 november voor eigenaren, gebruikers en andere geïnteresseerden, zal in januari de lijst door de raad worden vastgesteld. Hiermee zal de gemeente Beesel na de gemeente Swalmen de tweede gemeente binnen ons werkgebied zijn met een gemeentelijke monumentenlijst.

Industrieel erfgoed in Belfeld.

Ondanks herhaaldelijk aandringen door onze vereniging is er in de gemeente Belfeld nog steeds geen monumentenverordening van kracht en een monumentencommissie ingesteld. Hierdoor is de heemkundevereniging gedwongen extra op te letten bij bouwplannen in deze gemeente.

De voorgenomen sanering van het terrein van Koramic/Janssen-Dings was aanleiding voor de heemkundevereniging

om een schrijven aan B & W te richten en aandacht voor de cultuur-historische waarde van bouwkundige elementen in dit gebied te vragen. Dit fabriekscomplex is reeds vaker in de landelijke literatuur over industrieel erfgoed besproken. De waarde van dit complex wordt door diverse deskundigen onderschreven. Helaas moest reeds de voormalige directeursvilla aan het Koninginneplein voor nieuwbouw wijken. In ons schrijven werd extra aandacht gevraagd voor een drietal arbeiderswoningen, een vroegere directeurswoning annex winkel en een authentieke langgevelboerderij.

In een antwoord van de gemeente Belfeld werd medegedeeld dat reeds in een commissievergadering opmerkingen over de monumentale waarde van het complex zijn gesteld en de mogelijkheid tot behoud van een deel als industrieel monument in het oog werd gehouden. De vereniging werd aangeraden de ontwikkelingen met betrekking tot dit terrein te blijven volgen en zonodig te reageren. Uiteraard nemen we deze opmerkingen ter harte.

Dat dit laatste wel nodig is, bleek onlangs toen een ander industrieel relict aan sloop werd prijsgegeven. De laatste rest van de voormalige dakpannenfabriek van de 'Gebroeders van Cleef' in Geloo, in de vorm van een schoorsteen moest helaas het veld ruimen. Samen met het stuwcomplex en de dakpannenfabriek Koramic/Janssen-Dings was dit een van de drie objecten die in 1986 bij een onderzoek naar industrieel-archeologische overblijfselen in de provincie Limburg voor wat betreft de gemeente Belfeld werden genoemd.

In deze kwestie kon de heemkundevereniging slechts achteraf reageren, omdat in het gemeentelijk nieuws in de Tegelse Courant op geen enkele wijze de sloopvergunning werd kenbaar gemaakt. Ook is er van gemeentewege geen initiatief ondernomen om met onze vereniging contact op te nemen. In dat geval zou de heemkundevereniging kans gehad hebben om de eigenaar of aanvrager van toestemming tot sloop op andere gedachten te brengen. Inmiddels heeft het bestuur het college van burgemeester en wethouders om opheldering gevraagd naar de redenen voor het verlenen van toestemming

tot sloop en of er rekening is gehouden met de cultuur-historische waarde van dit bouwwerk. Er is nog geen antwoord op onze brief ontvangen. We houden U uiteraard op de hoogte.

N.B. Het jaar 1996 is door het Projectbureau Industrieel Erfgoed (PIE) en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg uitgeroepen tot 'Jaar van het Industrieel erfgoed'.

Erkenning voor De Zeumer.

In november van dit jaar verscheen de nieuwe jaarlijkse uitgave van het 'Repertorium van boeken en tijdschriftartikelen betreffende de geschiedenis van Nederland verschenen in 1991'

Deze uitgave is de nationale bibliografie op het vlak van de Nederlandse geschiedenis.

In het onlangs verschenen deel over 1991 zijn voor het eerst artikelen uit ons verenigingsblad De Zeumer opgenomen, niet alleen over het jaar 1991 maar ook over de voorgaande jaren. Dit betekent in zekere zin een erkenning voor de inhoud aangezien, zoals in de toelichting in het repertorium te lezen valt, *'er is gestreefd naar een zo volledig mogelijk overzicht van de relevante titels, met dien verstande dat publikaties van geringe omvang, die niet gebaseerd zijn op archiefstukken of gedrukte bronnen en slechts een samenvatting geven van reeds bekende informatie, niet zijn opgenomen'*.

Dat ons verenigingsorgaan nu 'ontdekt' is door de vakwereld zal ongetwijfeld veroorzaakt worden door een ruilabonnement met het P.J. Meertens-Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde te Amsterdam. Dit is namelijk één van de bibliotheken die als bron voor het repertorium dienen. Overigens worden de artikelen uit ons jaarboek reeds langer in het 'repertorium' opgenomen.

Cursus genealogie voor gevorderden.

Zoals in de vorige Zeumer was aangekondigd is inmiddels gestart met een tweede cursus genealogie of stamboomonderzoek voor beginners. In totaal 13 personen hebben zich voor deze cursus aangemeld, wat aangeeft dat er in ons kleine werkgebied veel belangstelling is om deze cursussen te volgen.

Het bestuur is voornemens om in het voorjaar een cursus genealogie voor gevorderden te organiseren. Net als de voorgaande cursus zal deze 6 lessen omvatten van 2 uur. De datum waarop deze cursus van start gaat is nog niet bekend, maar is in de eerste maanden van 1996 gepland. De inhoud van deze cursus zal voornamelijk bestaan uit oefening in het lezen van oud schrift. Verder wordt een korte herhaling gegeven van de cursus genealogie voor beginners en worden een aantal minder bekende bronnen voor stamboomonderzoek behandeld.

Indien U belangstelling voor deze cursus heeft, kunt U zich vrijblijvend aanmelden bij Twan Ernst (tel. 077-4753540). Zodra er meer concrete gegevens bekend zijn, ontvangt U dan automatisch bericht.

Oude Zeumers

Diverse malen hebben leden de heemkundevereniging benaderd voor oude Zeumers. De vereniging heeft weliswaar een groot aantal dubbele exemplaren, doch helaas is deze verzameling niet meer compleet zodat we wel eens nee moeten verkopen. Daarom willen we iedereen die thuis nog een of meerdere Zeumers heeft liggen en er niets meer mee doet, verzoeken om deze aan de vereniging te schenken.

Voor wie zijn of haar verzameling wil completeren, laten we hieronder nog even volgen welke exemplaren zijn verschenen.

1983, nrs. 1-2

1984, nrs. 1-2-3-4

1985, nrs. 1-2-3-4

1986, nrs. 1-2-3-4

1987, nrs. 1-2-3-4

1988, nrs. 1-2-3-4

1989, nrs. 1-2-3-4

1990, nrs. 1

1991, nrs. 1-2-3-4

1992, nrs. 1-2/3-4

1993, nrs. 1-2-3

1994, nrs. 1-2-3-4

1995, nrs. 1-2-3-4

Reuver vijftig jaar geleden

Na de beschietingen door de geallieerden kwam de torenspits van de Reuverse St. Lambertuskerk op 18 maart 1945 omhoog.

Nadat ook de laatste resten van de spits na de oorlog werden verwijderd, werd de toren in september 1945 provisorisch door Reuverse timmerlieden en dakdekkers hersteld.

Er kwam een kleine spits op de toren. Het zou vervolgens nog enkele jaren duren alvorens de kerktoeren weer in ere werd hersteld met een nieuwe spits.

Zoals op de foto te zien is, had de markt destijds een heel ander aanzien.

Sjra Vintcent

Reuvers naamdicht

In vroeger jaren kenden de mensen zich vaak beter als men hun bijnaam noemde, in plaats van hun familienaam.

Heel vaak moest men heel lang nadenken om achter de familienaam te komen. Het was immers zo gewoon dat iemand met zijn bijnaam werd aangeduid. En bijnamen waren er bij de vleet, ook in Reuver.

In maart en april 1956 plaatste het Dagblad voor Noord-Limburg een reeks artikelen in het kader van een dorpsportret van Reuver en onder 'Reuvers Naamdicht' werd bij een van deze artikelen ook een opsomming gegeven van welbekende bijnamen.

Intussen behoren heel wat van deze bijnamen definitief tot het verleden. Het is daarom misschien goed om ook dit Reuvers Naamdicht in onze Zeumer vast te leggen.

Sjra Vintcent

Reuvers naamdicht

Lange Jaap, de Pantserwage en de Knoep,
de Keuning, de Want en Klompe Joep,
de Kraôn, 't Geitje en de Pater,
Pitterke, Tuutebuujel en de Billeflater,

't Schwerzelke, Relke en de Aegers,
de Linkse, de Baron en de Debbes,
Sjeng van Sieske, de Billige en Vluûnel,
Kiem, Gritje van Pekee en de Sjwingel,

de Gemeintemol, Barri en Vlugge Piet,
Schaele Frens, Caspersbart en Buuze Piet,
de Roeps, de Aap, Stalin en de Joëd,
de Mös, Liën, Guuske en Toetoet,

de Haverkoupman, Carrie en de Jietser,
Wêvê, de Krêp en de Harddraver,
Funske van de Wiërd, de Boer en de Matter,
de Dêke, Fleddersjang en de Zwarte Ruiter,

Helmewullem, Catefried en de Sjoester,
Neutje, Nuize, Net en Poephan,
Nunhem, Cateleike, Sjmul en Kale Jan,
de Fiks, de Moës, Joël en de Bessem,

Janisse Pin, Koeselei, Siep en de Bökkem,
Van der Kiemen, Alemoet, de Tiëf en Pogkes,
de Baas, de Reus, de Sjpitse en Tielehannes,
de Roëje, de Paal en de Dieke van Giese,

Manus, Hakkesjpits en Sjmidge Verhole,
de Dure, de Os en de Woep,
Boebeleboep.

Nieuwe aanwinsten bibliotheek

- . Tiel Abrahams-Fransen
Dagboek van een evacuée.
- . Archeologie nr.5 (1994). Uitgave van de Stg. Archeologie.
- . Het bakhuis van Wijlerhof: Brochure, gemaakt ter gelegenheid van de restauratie en de opening van het bakhuis van Wijlerhof op 15 mei 1994.
- . Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (jaargang 41).
- . Lau van Bilsen, Herman Pijls
Aldegondis in beeld: een uitgave bij gelegenheid van het internationale Aldegondisfeest van 28 mei t/m 5 juni 1994 te Buggenum.
- . Nico Fassotte
Belfeld in de oorlogsjaren 1940-1945.
- . E.J. van Ginkel
Archeologische monumenten: Sporen uit een ver verleden.
- . J.K. Haalebos
Fibulae uit Maurik (Oudheidkundige mededelingen, Supplement 65, 1984-1985)
- . H. Hesen, Th. Janssen
Vergaete dudde dat noeijts mier.
Publicatie over de oorlogsjaren in Horst
- . J. Ickenroth
De rijkspost in Limburg.
- . In de greep van de Maas
Uitgave van het 'Dagblad voor Noord-Limburg' over het hoogwater van 1994.
- . Jaarboek 13 (1993) Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal.
- . Jaarverslag 1993 van de historische werkgroep Arcen-Lomm-Velden (Cahier nr. 24).
- . Jaarverslag 1993 ROB.
- . M.J.M. Kerstens
Van sjoep tot suiker: de geschiedenis van de suikerbieten-teelt in Limburg.

-
- . E.M.F. Koch
De kloosterpoort als sluitpost: adellijke vrouwen langs Maas en Rijn tussen huwelijk en convent, 1200-1600.
 - . Jacq Manders, Maan Verheyen
Wegwijs in Hunsel: straatnamen verklaard.
 - . W. van Mulken
Inventaris van de archieven der gemeente Neer 1627-1937 (1963).
 - . Frans van Oldenburg Ermke
Limburg aan de galg: de legende van de Bokkerijders en de geschiedenis van hun lot.
 - . S.H. Poppema
Historische verdedigingswerken: van kantelen en ravelijnen tot kazematten
 - . Publications 1993 + 1994: Jaarboek van Limburgs geschied- en oudheidkundig genootschap.
 - . G. Ramaekers en Theo Passing
De woeste avonturen van de Bokkerijders.
 - . Ton van Reen, Cas Oorthuis
Zoeker op Limburg: catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling in het Limburgs Museum 25 november 1994 - 27 maart 1995.
 - . Roerstreek '95: jaarboek 27 Heemkundevereniging Roerstreek.
 - . Jan Ruiten
Onder den kloekenslagh van Neel, Leeuwen en Asenray.
 - . Margriet Snijders
De Snijders familie. (genealogie)
 - . F.T. Scholten en M. Ratsma
Monument in beeld: beeldhouwkunst op en aan monumenten.
 - . Diny Sillen-Luttels
Zusters 'Goddelijke voorzienigheid' in Beesel, 1907-1994.
 - . Spiegel van Roermond: Jaarboek van Roermond 1993 + 1994.
 - . Th.L.M. Thurlings, W.R. Heeze, A. Oldendorff
Schets van de sociaal-economische structuur van Noord-Limburg (Venlo, 1958).
-

-
- Belangrijke studie over de economische ontwikkeling van Noord-Limburg.
 - . Venlo vijftig jaar bevrijd: in opdracht van het gemeentebestuur samengesteld ter herinnering aan de bevrijding van Blerick in 1944 en van Venlo in 1945.
 - . G.J.B. Verbeet
Van eenheid naar deling van de provincie Limburg: De grensscheiding in 1839 tussen Kinrooi, Thorn, Hunsel, Stramproy en Bocht.
 - . Hans Verbong
H.S.V. "De StuwkanTERS" 1955-1995.
 - . Sjra Vintcent
Reuver toen en nu.
 - . Dirkwillem Visser
Heraldiek als hobby.
 - . 75 jaar VV Bieslo, 1919-1994.
 - . H.H.A. van de Wijngaard, H. Cromptoets
Woordenboek van de Limburgse dialecten, aflevering 8: pottenbakker, steenbakker, pannenbakker, gresbuizen-industrie.

Twan Ernst

Pas verschenen

Van J. Ickenroth, lid van onze vereniging, verscheen onlangs in de serie Posthistorische Studies (deel 17) *De Rijkspost in Limburg*.

In 156 bladzijden wordt de ontwikkeling geschetst van het postwezen in Midden- en Noord-Limburg in de 17e en 18e eeuw. Daarbij komen de grote kantoren Roermond en Venlo en hun postmeesters uitgebreid aan de orde. Ook de diverse kleine kantoren, zoals Tegelen en Kessel, passeren de revue. Daarnaast is er aandacht voor het taxeren van brieven en het brievenvervoer.

Voor degenen die poststukken verzamelen of in het algemeen in de posthistorie geïnteresseerd zijn, is dit boek een bron van informatie.

De Rijkspost in Limburg is een uitgave van de Nederlandse vereniging van Poststukken- en Poststempelverzamelaars.

* * *

Familienamen in Limburg, onze naam: hoe komen we eraan en wat betekent hij? is gebaseerd op de artikelenserie die Jos Crott publiceerde in *De Limburger* (1980-1983). In die periode werd de betekenis van zo'n 2000 familienamen behandeld. Door de bewerker Jo Hoen is dit aantal ongeveer verdubbeld, zodat de veel voorkomende familienamen praktisch allemaal aan bod komen.

Familienamen in Limburg is een uitgave van de Stichting Limburgs Genealogisch Archief te Geleen i.s.m. De Limburger en Datawyse.

Een papieren erfenis (vervolg 2)

Vlak voor het gereedmaken van deze Zeumer ontvingen wij een reactie op de publicatie van de foto's van geestelijke herders in de vorige aflevering.

Hoewel wij aanvankelijk dachten, dat het misschien te lang geleden was dat zij actief waren in onze omgeving, bleek dat toch geen belemmering te zijn voor een belangstellende oud-inwonerster van Reuver.

Uit Gulpen bereikte ons de mededeling, dat de persoon op de rechterfoto pastoor Nicolaas Viegen is, die in 1927 pastoor van de Lambertusparochie te Reuver werd.

Op de linkerfoto staat kapelaan Theodorus Peters afgebeeld, die al in Reuver werkte toen pastoor Viegen daar arriveerde.

De KRONIEK VAN HONDERD JAAR ST.-LAMBERTUSKERK TE REUVER gaf daarna de benodigde verdere informatie.

Op pagina 118 bleek, dat Nicolaas Viegen pastoor te Reuver was van 1927 tot 1946.

Volgens onze informante is hij in de vijftiger jaren te Maas-tricht, waar hij ook vandaan kwam, overleden.

In de Kroniek is op pagina 104 een foto waarop hij samen met de K.V.J. is afgebeeld. Deze foto is waarschijnlijk omstreeks 1935 genomen. Op de foto in 'Opsporing verzocht' was hij zeker wel een stuk jonger.

Theodorus Peters was volgens dezelfde Kroniek hier werkzaam van 1919 tot 1930, en dat klopt precies met de informatie, die wij uit Gulpen kregen.

In deze dagen van herdenking rond Allerzielen, waarin ik dit stukje schrijf, is er toch wel iets om over na te denken.

Laat geen foto's na zonder de naam van de afgebeelde persoon achterop te vermelden.

Dan kunnen ze ook na de dood van ons allen nog iets betekenen voor degenen die na ons komen!

In deze Zeumer vindt U onder Opsporing verzocht de laatste uit de serie foto's van geestelijken, die anoniem in een door mevrouw Huybers-Geraedts verworven erfenis aanwezig waren.

Zij heeft echter nog vele prachtige oude, hard-kartonnen foto's van andere personen, waaronder ook kinderen, die in wijde omgeving gefotografeerd zijn.

Bijvoorbeeld van fotografe Madame Gonthier-Cornand te Luik, op de Boulevard d'Avroy 12, die ook een zaak te Maastricht had, gelegen in de Rue du Casque 1766^c, de tegenwoordige Helmstraat.

Zij maakte twee foto's van kinderen, waarschijnlijk een broer en zus, ca. tien jaar oud, naast een kunstmatige rotspartij.

Op de foto van de jongen ligt, quasi nonchalant, een schooltas bij het achtergronddecor.

Een ca. 13 jaar oude jongen met platte hoed in de hand werd vereeuwigd bij L.H. Leyen, Boulevard de la Sauvenière 137, ook een fotograaf te Luik.

Misschien waren dit wel kinderen uit Limburg, die op een internaat in Luik waren, wie zal het zeggen?

Ook twee foto's van kleine kinderen, gemaakt te Keulen in de Severinstrasse.

De een, een meisje ca. drie jaar oud, werd gemaakt bij Chr. Remagen op no. 93, die portretten ook wel op porselein inbrandde, en de ander, een baby, werd genomen op no. 205-207, bij Heinrich Heinz, Hof-Photograph.

Beiden waren tevens portretschilder.

Misschien dat zij de concurrentie in die tijd met de fotografie, te lijf gingen, door zelf ook te gaan fotograferen.

Verder nog 'n foto van een jonge man in uniform zonder hoofddeksel, gemaakt te Heijthuijsen bij Hub. Koolen.

Bij H. van der Zyl, Nieuwendijk 60 in Amsterdam werd gefotografeerd een jonge, donkerharige man met snor en sikje. Een Limburgse Amsterdammer?

Een grote foto naar aanleiding van een plechtige communie, waarop een broer en zus, gemaakt bij H. Koch in de Rhein-strasse te Crefeld. De jongeman op deze foto heeft een corsage met strik op en was dus waarschijnlijk de aanneming.

Ook deze fotograaf was kunstschilder.

Het kunnen verwanten zijn van een familie in Limburg.

Het wordt nu dus zoeken naar de beruchte naald in de hooiberg. Dit is de reden, waarom nu gestaakt wordt met het publiceren van de foto's uit de papieren erfenis.

Onder **Opsporing** verzocht ditmaal ook de gedeeltelijke tekst van een liedje in Swalmer dialect.

De tekst staat op een stuk papier, dat zo vaak gevouwen is geweest, dat een hoek uit het papier verdwenen is, waardoor zeven halve regels van de tekst meeverdwenen zijn.

Wie helpt de verdwenen tekst te vinden?

Indien iemand vermoedens heeft, dat de hier boven besproken foto's wel eens betrekking zouden kunnen hebben op zijn/haar familie, dan kan kontakt opgenomen worden met redaktielid

Coby Klinkhamer-van den Assem

Opsporing verzocht 1

Hier de laatste foto van een onbekende priester.
Wie het weet mag het zeggen, wie is deze geestelijke?
Er zijn ditmaal geen gegevens van de fotograaf bekend.

Opsporing verzocht 2

Es ei fees kumps is in ooz dörpke
Men stik den heel gauw de köp bie
Mer geluif gerös 't waird den good,
't-is fees in 't zwaamerlandj, de z[org noe aan de kantj].

En de knöterpöt staon soms nag waal
Help heur oet de brandj, gaif heur
En veur zinge en veur lache en veur
En höbbe veul plezeer!

Es de vlaai mit de kèr weer van de bakker kump, en mikke diek en rëndj
Es men breudjes it belag mit sjönketump, en huitvleis it per pëndj
Mer geluif gerös den waird 't good, want 't feeste zit oz in 't blood
't-is fees in 't zwaamerlandj, de zorg noe aan de kantj.

En de knoterpöt enz.

Es de mansluu weer ens nao de kapper gaon, mit puus van ein half jaor
Es de vruikes netjes in de rie gaon staon, veur ein krulke in de haor.
Mer geluif gerös den waird 't good, want 't feeste zit oz in 't blood
't-is fees in 't zwaamerlandj, de zorg noe aan de kantj

En de knoterpöt enz.

Es aad en jônk weer nao de Mert toe trêk van de Hei en oet de Riet
Es de vlag oethingt en feesmuziek weerklink den is 't weer zo wiet
Jao geluif gerös den waird 't good, want 't feeste zit oz in 't blood
't-is fees in-'t zwaamerlandj, de zorg noe aan de kantj

En de knoterpöt enz.

Wie helpt ons aan de complete tekst van het eerste couplet en het refrein?

Wie weet ter gelegenheid van welk gebeuren dit vers werd gezongen en eventueel op de wijs van welk lied? Was het misschien na de bevrijding na de tweede wereldoorlog?

Graag uw antwoord op deze vragen naar de redactie van de Zeumer.

Splitsing Harmonie en Schutterij Beesel

In De Nieuwe Koerier van 7 december 1926 (nu 69 jaar geleden) kwamen wij het volgende bericht onder het kopje Beesel tegen:

'In een Zondag door de Schutterij en Harmonie gehouden algemeene ledenvergadering is men tot overeenstemming gekomen inzake de van beide zijden zoo lang begeerde - en in alle opzichten voor den bloei der vereenigeningen gewenschte - splitsing.

Voortaan zullen beide vereenigeningen op eigen beenen staan en zich elk in eigen richting kunnen ontwikkelen.

Om tot lid der Harmonie te worden toegelaten zal men voortaan niet meer verplicht zijn om eerst lid der schutterij te worden. Van den anderen kant zullen de leden der schutterij niet meer behoeven bij te dragen in de kosten van een muziekgezelschap.

Het is te hopen, dat het beletsel thans is weggenomen bij hen die zich bedankten als lid der schutterij of hun lidmaatschap daarvan afhankelijk stelden.

De toekomst moge weldra bewijzen, dat de splitsing inderdaad een stap in de goede richting is geweest tot het welzijn van beide vereenigeningen.'

Tot zover het bericht in een dagblad in 1926.

Beide verenigeningen hebben intussen hun weg wel gevonden. De schutterij haalde het Oud Limburgs Schuttersfeest al naar Beesel en dan behoort je als schuttersvereniging gewoon tot de besten.

De harmonie van Beesel behoort al heel wat jaren tot de superieure klasse, de klasse waarin alleen voor de beste muziekkorpsen een plaats is.

Sjra Vintcent

Belfeld 100 jaar geleden

O K T O B E R

Burgemeester en Wethouders van Belfeld zullen op maandag 14 oktober des namiddags 3 uur, ten Raadhuize, aan de minstdoende in het OPENBAAR AANBESTEDEN:

Het graven van waterlossingen, sloten en het opwerpen van rabatten in het Meerlebroek.

* * *

A. Janssen slaagde bij het eerste gedeelte van het theoretisch arts-examen te Utrecht.

* * *

Bij timmerman J. Wienforth wordt een nummerverwisselaar gevraagd.

N O V E M B E R

Een schop bij de woning van de landbouwer P. Derks is een prooi der vlammen geworden; begrote schade: f 200.

D E C E M B E R

Het gemeentebestuur verkoopt:

a. 10 slagen kanada's b. 10 slagen brandhout in het Broek op het perceel in pacht geweest bij de heren Houba en Janssen c. 20 nrs. strooisel afgepaald op Loërheide vanaf de Vosdel naar Loërdijk d. een partij metselstenen afkomstig van de brug in de dijk van Bolenberg naar de Koelen e. 9 essenhouten stoelen, een dito leunstoel en een petroleumlamp.

Wim Hoezen

Kesjtaanjele rape

Oppe herfs waas 'n geleefde bezigheid van de Ruiverse jeug 't kesjtaanjele rape. Op 'n paar plaatse oppe Ruiver sjtinge kesjtaanjelebuim. Tame kesjtaanjele. Ongér angere sjtinge die buim bie Smeets vanne Zang en bie Bergerhaof. Waeke van teveure waerde al 'ns nao die buim getrokke óm te kieke of de kesjtaanjele al riep ware.

Op 'n gegaeve moment waas 't den zoewiet, ze ware riep. Nao sjoëël en op de vrieje woensdigmiddig en zaoterdig en zóndig ware vuuël kinjer mer ouch aajer luuj te vinje op die plaatse, woe de kesjtaanjelebuim sjtinge.

Oppe waeg en tösse 't graas waerde gezóch nao die lekkere vruch. Veural es 't sjnachs flink geweid haaj, loge d'r altied 'ne haop ónger. De get aajere jeug haaj natuurlík in de gate, des-se de natuur ouch 'n bietje kós helpe. Met sjtein en sjtökker hout waerde tösse de tek gesjmete, óm zoeë de boze aaf te goeëje. "Beugele" noemde ze det.

De buim leje dao natuurlík erg van en soms de kwaojónges ouch. 't Kwaam namelijk waal 'ns veur, det 'r eine sjtein of 'n sjtök hout oppe kop van ein van de kesjtaanjelerapers terech-kwaam. Mer dao haaje ze den meestal zelf óm gevraag.

De aafgegoeëjde of aafgevalle boze waerde met de voet aope gemaak en de kestaanjel droet gehaold. Soms waerde de vruch direk opgegaete, mer meestal waerde ze in 'ne zak gedaon en met nao hoes genaome. Dao waerde ze oppe zólder gelag óm te druëge. Op vuuël plaatse waerde dees kesjtaanjele taegé Sinterklaos door Zjwarte Piet gesjtruid es de kinjer saoves bie de sjouw aan 't zinge ware.

Met de tenj waerde de kesjtaanjele gesjeld óm daonao te waere opgegaete. En det waas lekker!!!

Op vandaag zien de kesjtaanjele neet mieër zoe diek as vreuger. Det kump doordet de buim versjlete zien. 't Wuuërd tied, det 'r nieje gezatte waere, anders weite de kinjer sjtrak-kes neet mieër det de kesjtaanjele aanne buim greuje en det zoe zunj zien.

Wim Rovers (Ruiver, 1985)

Archeologie

A-73 zuid en de archeologie.

In de vorige Zeumers is al diverse malen geschreven over de gevolgen van de aanleg van de A-73 aan de oostzijde van de Maas. Gezien de aantasting van het milieu en van de culturele en archeologische waarden van dit gebied hebben wij er als heemkundevereniging duidelijk mee te maken. Niet voor niets staat er in onze doelstelling het behoud en bescherming van die culturele waarden, die eigen zijn aan ons heem. Daarom zullen we ons er sterk voor moeten maken om deze schade zoveel mogelijk te beperken of beter te voorkomen.

Een van de gevolgen van de aanleg van de A-73 betreft de bedreiging van archeologische nederzettingssporen. In de omgeving van het tracé zijn diverse archeologische vindplaatsen gelegen. Daarom krijgt de Stichting RAAP (Regionaal Archeologisch Archiverings Project) van het Directoraat Rijkswaterstaat de opdracht het traject te verkennen en een archeologische potentiekaart te maken van het tracé incl. een brede strook links en rechts hiervan.

De archeologische potentiekaart bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste wordt een *archeologische verwachtingskaart* gemaakt, die op grond van bekende vindplaatsen een uitspraak doet over gebieden, waar nog geen vindplaatsen zijn aangetroffen. Dit gebeurt door de locatie van de bekende vindplaatsen te analyseren aan de hand van een aantal landschappelijke kenmerken als: bodemtype, afstand tot oppervlaktewater en geomorfologische ligging.

Ten tweede wordt een inschatting gemaakt van de mate van *verstoring* van het bodemarchief door bebouwing, verdroging, erosie, diepploegen e.d. Door bovenstaande gegevens te combineren krijgt men een zogenaamde *archeologische potentiekaart*. Het doel hiervan is zoveel mogelijk informatie te verzamelen voordat met de aanleg van de snelweg begonnen zal worden. Met deze informatie kan dan bekeken worden of het nodig is de bedreigde vindplaatsen te onderzoeken,

zodat zo min mogelijk waardevolle gegevens verloren zullen gaan. Nu heeft de stichting het wat de inventarisatie betreft gemakkelijk, want een groot deel van de vondsten uit ons werkgebied en ook uit de Roerstreek zijn reeds geregistreerd. Toch zijn ook die plaatsen belangrijk waar mogelijk nog vondsten te verwachten zijn. D.m.v. kartering zal de Stichting RAAP deze vindplaatsen in kaart proberen te brengen en de mate van verstoring bepalen.

Inmiddels is de Stichting RAAP in de tweede helft van oktober met de inventarisatie begonnen en heeft men ook contact gelegd met onze vereniging. Volgend jaar zullen dan de karteringswerkzaamheden een aanvang nemen. Over de resultaten die hieruit mochten voortkomen, hopen we U t.z.t. te berichten.

Inventarisatie van de Vroege Middeleeuwen in het Maasdal.

De ROB (Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek), het IPP (Instituut voor Prae- en Protohistorie van de Universiteit van Amsterdam) en het AIVU (Archeologisch Instituut van de Vrije Universiteit Utrecht) hebben in april een begin gemaakt met een onderzoeksproject dat zich richt op het Limburgse en Oostbrabantse Maasdal. Dit project heeft tot doel om door het combineren van archeologische, bodemkundige en andere gegevens (o.a. oude naamtypen) de relatie tussen mens en landschap in de periode 350-1050 AD te bestuderen. Tevens wordt getracht de processen in kaart te brengen, die ten grondslag lagen aan de rol, die het Maasdal speelde bij de vorming van de Laat-middeleeuwse Nederlanden.

Zo wordt een verspreidingskaart gemaakt van oude naamtypen in het Maasdal: namen die uit "villa" zijn afgeleid, zoals: -wieler, -willer; namen die eindigen op: -heem, -hum, -hem, of op: -sel, -beek, -wijk of -dorp. Natuurlijk worden ook grafvelden en nederzettingsterreinen in kaart gebracht.

Het te onderzoeken gebied bestaat uit het stroomdal van de Maas tussen Katwijk (NB) en Mook (L) in het noorden, terwijl de zuidelijke begrenzing wordt gevormd door de riviertjes de

Jeker en de Berwinne. Het werkgebied beslaat globaal genomen een strook van ca. tien kilometer breedte ter weerszijden van de rivier.

Omdat het ondoenlijk is om binnen drie jaar de lokale ontwikkeling van iedere plaats te onderzoeken, zijn er binnen dit gebied een drietal kleinere gebieden geselecteerd op functie van landschappelijke verscheidenheid en het voorkomen van materiaal.

Met de projectleider dhr. R.H.P. Proos werden contacten gelegd om hem de informatie, waarover de heemkundevereniging beschikt, door te spelen.

Voor verdere informatie: R.H.P. Proos, *De Vroege Middeleeuwen in het Maasdal*. In: Archeologie in Limburg no. 64 (bij de heemkundevereniging in te zien of bij de Archeologische Vereniging Limburg te bestellen).

W. Luys

Zomaar een bidprentje (1)

Een van de oudste originele bidprentjes uit de collectie van de Heemkundevereniging stamt uit het jaar 1864.

JEZUS! MARIA! JOZEF!

Bid voor de ziel van zaliger

Catharina Verheijen,

weduwe uit 1o huwelijk van

HENDRIK DELOO,

en uit 2o huwelijk van

Leonardus Janssen.

De overledene werd den 17 Januarij 1792 te Blerick geboren,
en Vldig voorzien met de H. H. Sacramenten, stierf zij te
Reuver den 6 November 1864.

—o—o—o—

*In de proef des Heeren onderwoon heeft zij de
geloden Gods meer bemind, dan goud en edelgesteente.* Ps. 19

*Benaauwdheden en pijnen heb ik uitgestaan en den
naam des Heeren heb ik aangeroepen.* Ps. 18

*Dio den Heer erree, sal welken in zijn uiterste,
en in den dag des doods sal hij gezegend worden.* Eccl. I.

G E B E D.

Wij smeeken U, o Heer, dat Gij de ziel van CATHARINA
kwijschelding schenket, opdat zij voor deze wereld gestor-
ven, voor U leve; en wisch door de kwijschelding uwer
goedheid uit, helgeen zij door de zwakte des vleesches in
den menschelijken omgang bedreven heeft; door Christus,
onzen Heer.

Zij ruste in vrede.

Onze Vader. — Wees gegroet.

Drukkerij der Wed. H. H. Uyttenbroeck, Venlo.

Catharina Verheijen was sinds het overlijden van haar tweede echtgenoot in 1855, herbergierster op de Lomstraat te Venlo. Waarschijnlijk is ze na de verkoop van haar huis en inboedel (augustus 1864) naar een van haar kinderen of naar haar jongere broer Johannes te Reuver vertrokken.

Wim Hoezen

Officialaat Bisdom Roermond

In de archieven van het Bisdom Roermond, die worden bewaard in het Rijksarchief in Limburg te Maastricht, bevinden zich o.a. de processtukken van geschillen die werden uitgevochten voor het zogenaamde Officialaat. De officiaal was een priester die door de bisschop was belast met de kerkelijke rechtsgang. Uit deze archieven komen onderstaande aantekeningen. De datum geeft de startdatum aan waaronder de stukken in het R.A.L.M. terug zijn te vinden.

27 september 1644 / 30 januari 1645

SWALMEN - De promotor beschuldigt Christophorus Bouten, kapelaan in Asselt en Swalmen, ervan dat hij een kind heeft van zijn dienstmeid, dat hij herbergen bezoekt, dat hij buiten het bisdom verblijft en dikwijls de mis niet leest, zodat het volk geen gelegenheid heeft om 's zondags de mis te horen. Verschillende getuigen worden gehoord. Toegevoegd is ook een suppliek van beklagde, waarin hij verzoekt buiten Swalmen te mogen verblijven zoals hij tot nu toe gedaan heeft met gepraesumeerd verlof, omdat de inkomsten te klein zijn om daarvan ter plaatse te leven. Hij wordt uit zijn beneficie ontzet.

21 maart 1647

SWALMEN - Proces door Maria, dienstmeid, tegen Paulus Slabbarts uit Swalmen. Theodorus Methgens en Adamus Vonckens, beiden uit Swalmen, verklaren beiden met Maria gemeenschap te hebben gehad op verzoek (?) van Paulus Slabbarts.

4 november 1651

BEESEL - De pastoor van Beesel [Franciscus van der Ouder Aa] voert proces tegen "omnis et singulis interesse praetendentes beneficii". Hij heeft "litterae proclamatorias" gekregen voor het St.-Catherina-altaar te Beesel. Er komt oppositie van een ander; slechts een "rotuala" aanwezig.

26 mei 1652

BEESEL / WEERT - Joannes Jacobi uit Besel voert een proces tegen Joannes Wagemans. Wagemans komt met de 'exceptio litispendingiae', daar heer Jacobi, pastoor (?), door de wereldlijken echter beslag heeft doen leggen op de granen van gedaagde (verschuldigd van tiend?) zodat de zaak ook verder bij de schepenbank te Weert moet worden behandeld. Alleen 'schedula exceptionalis'.

26 april 1653 / 3 oktober 1653

ASSELT - Joannes Beeck uit Asselt voert een proces tegen eerwaarde Matthias Herstraeten, vicarius te Horst. Joannes stelt, via zijn schoonvader Aquarius, een vordering van 78 gulden in tegen de vicarius en krijgt deze ook toegewezen bij vonnis, doch moet nog executie vragen aan de deurwaarder.

15 januari 1658 / 5 februari 1658

BEESEL / STRAMPROY - Eerwaarde Franciscus van der Ouder [Aa], pastoor te Beesel, voert proces tegen eerwaarde Melchior de Laure, eertijds kapelaan te Nederweert, nu verblijvend ('commorantem') te Stamproy.

De pastoor heeft reeds vroeger proces gevoerd tegen De Laure, welk op 16 september 1646 bij de republiek (?) is gestaakt omdat De Laure de schuld beloofde te betalen die hij aan de pastoor had en de nog verschuldigde vruchten uit de kapelanie van Wessem. Van betaling is echter nog niets gekomen, zodat de pastoor gedwongen is hem opnieuw hierop aan te spreken.

Daar de gedaagde nu te Stamproy woont en daarmee buiten het bisdom Roermond, wordt een notaris te Weert belast met de 'citatio per edictum', die zal worden aangeplakt op de kerkdeuren ('ad valvas ecclesiae'); tevens zal deze op verzoek van eiser beslag laten leggen op de goederen van aangeklaagde.

1 juli 1662

SWALMEN - Verklaring door eerwaarde Franciscus Fabry, kapelaan in Hillenraedt, inzake het proces door Matthias Laussen tegen Christianus Clerx, inwoners van Cruchten.

8 november 1662

Z.P. - Proces Elisabeth Essers tegen Antonius Frandau. Eises verklaart dat ze samen met gedaagde bij Van Hoensbroeck heeft gewoond.

12 februari 1663

SWALMEN - Getuigenverklaring door eerwaarde Joannes van Haeff, pastoor te Swalmen, inzake een civiel proces door Jan van Hees tegen Geert Beytels.

21 april 1663 t/m 26 mei 1663

SWALMEN - Proces Mathia Tilmans tegen Joannes Coenen uit Swalmen. Aanwezig drie achtereenvolgende citaties tegen Coenen op gen Baxhoff onder Swalmen.

28 februari 1664

SWALMEN - Proces promotor tegen Henricus Loey uit Swalmen. Hij was knecht bij Loo Hyncken.

24 mei 1664

BEESEL - Proces promotor tegen Willem van Baxen uit Besel (heer van Nieuwenbroeck). Van Baxen wordt beschuldigd van samenwonen met zijn dienstmeid. Hij verschijnt, bekent en onderwerpt zich. De promotor vraagt de op concubinaat gestelde boete van 50 gulden voor ieder.

9 juni 1666 t/m 21 juli 1666

MAASNIEL / SWALMEN - Proces promotor tegen Hermanus Haemmaeckers uit Swalmen. Volgens de aanklacht was Haemmaeckers 's avonds langs de kerk van Maasniel gekomen, waar de meid van koster Christianus Reijnders was. Hij zou binnen zijn gegaan.

Volgens gedaagde kwam hij met een ander voorbij de kerk en

zag dat er nog licht brandde. Hij vroeg wie er binnen was, ging binnen en heeft de dochter alleen maar op de schouder getikt. De meid van de pastoor heeft inderdaad geroepen, uit angst dat ze zou worden ingesloten in de kerk.

11 november 1671 t/m 4 februari 1673

BEESEL - Proces Henrica op den Sandt uit Besel tegen Henricus Peters. Henrica vraagt verlenging van de termijn om de appellatie te vervolgen tegen de uitspraak waarin aan Peters een eed is opgelegd. Ze vraagt om met het afleggen van deze eed te wachten totdat de appellatie is vervolgd. Uit het proces is op te maken dat het een verlovingszaak betreft, waarin aan Peter de eed is opgelegd om te bewijzen dat hij geen trouwbeloften heeft gedaan. Peters verliest het proces.

13 juni 1673 t/m 12 oktober 1673

SWALMEN - Proces Catharina Vaessen uit Swalmen tegen Theodorus Jonckers alias Arets aldaar. Gedaagde heeft vaker zijn liefde verklaard aan eiseres. Op zekere nacht is hij bij haar ingebroken, is op haar slaapkamer gekomen en heeft na allerlei beloften met haar geslapen. Dit heeft zich vaker herhaald tot zij zwanger werd en een zoon ter wereld bracht. Nu wil hij echter gaan trouwen met Theodora, dochter van Wilhelmus 'sartoris' en stelt eiseres 'interdict' in. Van beide zijden worden getuigen gehoord. Proces verward.

21 oktober 1673 t/m 10 februari 1674

BELFELD - Proces Joannes Henricus Cox, advocaat (mogelijk als promotor) tegen Henricus Trines alias Tribus, namens die van Belfelt.

15 september 1674

BEESEL - Proces Hubertus Quiten, namens de stichters van de kapelanie van Besel, tegen eerwaarde Petrus Jacobi, kapelaan aldaar, als bezitter van deze kapelanie.

19 november 1678

BESSEL - Proces promotor tegen Gerardus van Dael uit Besel, inzake Elisabetha NN aldaar; geen details.

27 februari 1681 t/m 6 april 1686

SWALMEN - Proces promotor tegen Geel Geelen uit Swalmen. De promotor stelt, dat Geel gescheiden leeft van zijn vrouw Maria Custers. Geelen zegt dat ze van hem is weggegaan en geeft toe dat hij haar wel eens heeft geslagen wegens haar kwaad gedrag. De zaak is lang hangend omdat Geelen wordt opgedragen zijn vrouw weer bij zich te nemen of te bewijzen dat ze dat niet wil.

29 februari 1681 t/m 17 september 1681

SWALMEN - Proces promotor tegen Maes Janissen uit Swalmen. Zijn vrouw heeft hem verlaten, volgens zijn zeggen buiten zijn schuld.

13 september 1681 t/m 24 september 1681

BEESEL - Proces Andreas Bootsman, zakenman te Roermond, tegen de pastoor van Besel. Bootsman heeft de pastoor waren geleverd en bovendien geld geleend, zodat hij een vordering heeft van 11 pattacons.

22 april 1682 t/m 25 april 1682

SWALMEN - Proces promotor tegen Petrus Areths uit Swalmen.

22 april 1682 t/m 3 augustus 1683

BEESEL - Proces promotor tegen eerwaarde Henricus Peters uit Besel. Deze heeft een eik laten kappen in de mening dat die toebehoorde aan het beneficie waarvan hij rector is, terwijl de familie Cruysberg daar aanspraak op maakt.

Loe Giesen